

V sporu Islandije z Anglijo zmaga pameti

Po posredovanju tajnika NATO Josepha Lunsja je Velika Britanija umaknila svoje vojne ladje, islandski predsednik vlade pa sprejel povabilo v London na razgovor o sporu.

LONDON, Vel. Brit. — Islandija in Velika Britanija se prepirata že nad eno leto o pravici ribolova britanskih in drugih ribičev v vodah okoli Islandije v oddaljenosti od 12 do 50 milj. Islandija je raztegnila svoje obalne vode za ribolov lani s septembrom namreč na 50 milj od obale, Velika Britanija pa priznava za obalne vode le pas do 12 milj od brega. Slično stališče kot Velika Britanija je zavzela tudi Zahodna Nemčija.

Obe sta se obrnili na Mednarodno sodišče, ki jima je dalo prav. To Islandije ni pripravilo do opustitve njenega ukrepa. Ko se britanski in nemški ribiči niso ravnali po islandski zahtevi in lovili polenovko v njenih "obalnih" vodah, je Islandija poslala proti njim svoje obrežne stražne ladje, da jih prenežajo.

Nadlegovanje islandskih obrežnih ladij je razburilo britanske ribiče, ki so nato zaprosili svojo vlado za vojaško pomoč. Po daljšem oklevanju se je London odločil in poslal nekaj svojih fregat v podporo ladjevju, ki lovi okoli Islandije. To je spore in trčenja, nagajanje in rezanje ribiških mrež še povečalo in seveda duhove še bolj razburilo. Islandija je zato dala Britaniji pretekli teden ultimatum: Če ne bo ta do srede, 3. oktobra, umaknila svojih vojni ladij iz "obalnega pasu" 50 milj, bo Islandija pretrgala z njo diplomatske stike.

Vsa stvar je postala prava mora za NATO, ki ima na Islandiji letalsko oporišče Keflavik. Z njega nadzira ameriško letalstvo morje med Skandinavijo in Grenlandijo, koder ploveje sovjetske podmornice proti Ameriki. Ukinitve tega oporišča bi to nalogo močno otežila in njeno uspešnost verjetno tudi precej zmanjšala. Zato je glavni tajnik NATO Luns posredoval v Reykjaviku in v Londonu. Uspelo mu je pripraviti oba k pameti. London je umaknil svoje vojne ladje iz islandskih "obalnih" voda in povabil predsednika islandske vlade na razgovor za obravnavo in reševanje spora. Islandec je povabilo sprejel in upanje je, da bo vprašanje nekako rešeno brez večje škode za obe strani in za NATO.

Porast umorov policistov

WASHINGTON, D.C. — Leta 1971 je bilo v ZDA pomorjenih skupno 126 pripadnikov služb javne varnosti, več kot katerikoli leto prej. Letos jih je bilo do srede preteklega meseca pomorjenih 96 in računajo, da bo letošnje število nov rekord. Leta 1971 je bilo namreč do srede septembra umorjenih skupno le 90 pripadnikov služb javne varnosti.

Vremenski prerok

Večinoma oblačno z možnostjo dežja. Najvišja temperatura okoli 75 F (24 C).

Novi grobovi

Anna M. Bengough
V torek je preminula 58 let stara Anna M. Bengough, roj. Gramc, v Illinoisu, 5814 Sweet Birch Drive, Bedford Heights, hči pokojnih Josepha in Mary, žena Ralphja, mati Line Hlavaca, Margaret Mierke, Lynn, Josepha in Matthewa Poturich, sestra Johna, Edwarda, Franka, Daniela Omera, Sophie Zaller, Mary Tetlak, pok. Josepha F. Gramc in pok. Michaela Omerza. Pokojna je bila članica SNPJ št. 5. Pogreb bo iz Ferfolia pogrebnega zavoda na 5386 Lee Rd., Maple Heights jutri, v petek, ob 10. dopoldne na Crown Hill pokopališče.

Varnost Evrope sloni na prisotnosti ZDA

Posebna 9-članska medparlamentarna komisija NATO je prišla od zaključka, da je varnost Zahodne Evrope vezana na prisotnost oboroženih sil ZDA na njenih tleh.

WASHINGTON, D.C. — Ameriško-evropski odbor "devetorice", ki je pod vodstvom sen. J. Javitsa dve leti proučeval položaj varnosti Evrope v okviru NATO, je prišel do zaključka, da je varnost svobodne Evrope vezana na prisotnost ameriških oboroženih sil v Evropi. Samo ameriško jedrsko orožje Evropi varnosti ne more zagotoviti. Odbor je bil izvoljen od Severno-atlantske skupščine, zveze članov parlamentov 15 držav NATO.

Sen. Jacob Javits, republikanec v New Yorku, je na tiskovni konferenci dejal, da je ohranitev trde vojaške zveze danes prav tako važna, kot je bila doslej, četudi se je oblika nevarnosti spremenila, odkar je bil NATO leta 1949 ustanovljen.

Odbor devetorice, katerega poročilo je bilo podano pred Senatom, predno je ta odobril izdatke za oborožene sile ZDA, poziva zaveznike v Evropi, naj začno sedaj izdelovati načrte za oborožene sile kot enaki Kanadi in ZDA. Poročilo predvideva okrepitev lastnih sil Zahodne Evrope in postopno zmanjšanje čet ZDA v Evropi, pa dodaja, da bo to možno šele v prihodnjem desetletju.

Obsežen spopad komaj 40 milj od Saigona

SAIGON, J. Viet. — Severovzhodno od Thanh Duc, kakih 40 milj severovzhodno od glavnega mesta, je prišlo v začetku tedna do obsežnega spopada med vladnimi silami in rdečimi. Po vladnem poročilu naj bi bil en rdeči polk napadel dva vladna bataljona. Vladne sile so odgovorile s topovi, med tem ko letalstvo ni moglo poseči v boj zaradi slabega vremena.

Vladno poročilo trdi, da so imeli rdeči 183 mrtvih, vladna stran pa 9 mrtvih in 100 ranjenih ali pogrešanih. To je bil do slej na tem področju največji vojni spopad od januarja.

Po vesteh od vojakov, ki so se bojev udeležili, je spopad sprožil vladni nastop proti rdečim štiri dni prej na malem področju, obdanem od ozemlja pod nadzorom vladnih sil. Na tem področju so boji trajali še ta teden.

Potrošnja jaje

ST. PAUL, Minn. — Letna potrošnja jaje v ZDA je okoli 60 milijonov.

Egipt najel ameriško družbo za zgraditev oljevoda mimo Suez

Egiptaska vlada je najela Bechtel Inc. iz San Franciscu za gradnjo oljevoda od Rdečega do Sredozemskega morja.

KAIRO, Egipt. — Egipt je napravil važno politično in gospodarsko odločitev, ko je oddal gradnjo oljevoda od Rdečega do Sredozemskega morja mimo Sueskega prekopa ameriški družbi Bechtel iz San Franciscu v Kaliforniji. Za delo se je potegovala tudi skupina evropskih družb, toda ameriška je bila 18 milijonov cenejša. Vlada izjavlja, da je bila odločitev oddati delo ameriški družbi čisto gospodarska, toda večina poznavalcev razmer je pripricana, da je bila nemara le bolj politična kot gospodarska.

Oljevod bo tekla od Ain Sukhna ob Rdečem morju vzhodno do Sidi Krer ob Sredozemskem morju in bo imel 42 palcev premera. Po njem bo lahko steklo letno do 40 milijonov ton olja. Gradnja bo predvidoma stala 400 milijonov dolarjev. Prvotno je izgledalo, da bo gradnjo financirala skupina evropskih in ameriških bank, nato pa so se odločili v Egiptu za gradnjo z arabskim kapitalom. Končne odločitve o tem še ni, gotovo je le, da je kapital za gradnjo na razpolago delno v ZDA delno pa v arabskem svetu, privaten ali vladen in polvladen.

Gradnja oljevoda bo prvo delo, ki ga je dobila v Egiptu kaka ameriška družba po letu 1956, ko je John F. Dulles umaknil ameriški prispevek za gradnjo Asvanskega jezusa, ki ga je sklenil graditi Naser. Tedaj je vskočila Sovjetska zveza in Naserju pomagala izvesti načrt.

Begunska organizacija ZN za Srednji vzhod v težavni finančni krizi

BEIRUT, Lib. — Organizacija ZN, ki se ukvarja z oskrbovanjem palestinskih beguncev, je zašla v finančne težave in napoveduje, da bo morala oskrbo 1.5 milijona nekdanjih palestinskih Arabcev zmanjšati na vseh področjih.

Upravniki agencije ZN Anglež John Rennie je v razgovoru s časnikarji dejal, da bo letos vsaj 3 milijone dolarjev primanjkljaja, prihodnje leto pa verjetno celo 10. "Mi obratujemo iz rok v usta," je dejal Rennie, ki ga na splošno smatrajo za vestnega in sposobnega upravnika pomoči.

Ustanova ima zaposlenih 85 mednarodnih uradnikov in 14.000 Palestincev, predvsem učiteljev, ki skrbijo za pouk četrt milijona otrok.

Zmanjšanje vrednosti ameriškega dolarja, inflacija v arabskih državah, kjer Palestinci živijo, ter naraščajoče število otrok za šolo so izčrpali vse rezerve. Poleti je grozila huda kriza, iz katere pa je upravi pomagala Evropska gospodarska skupnost, ko ji je poklonila za 7 milijonov dolarjev pomoči v gotovini in hrani.

Nekdanji tekač Nurmi umrl

HELSINKI, Fin. — Paavo Nurmi, nekdanji svetovno znani tekač na dolge proge, je umrl tu v torek, 2. oktobra, v starosti 76 let. V zadnjih letih se mu je zdravje naglo slabšalo.

Lippmana zadela kap

NEW YORK, N.Y. — Znanega časnikarja W. Lippmana, starega 84 let, je zadela kap in je v kritičnem stanju v bolnišnici. Skozi dolga leta je bil W. Lippman vodilni in najbolj ugledni razlagalec narodne in mednarodne politike ZDA, je za svoje delo dobil dvakrat Pulitzerjevo nagrado, pa je pred 7 leti stopil v pokoj. Pred enim letom ga je zadela srčna kap, od katere pa je postopno okrevail.

Plinski vod iz ZSSR dosegel Zah. Nemčijo

Plinski vod, o katerem so se pogodili leta 1970 in lani, jo končno dosegel mejo Zahodne Nemčije preko CSR.

MOSKVA, ZSSR. — Sovjetska zveza je odprla plinski vod, po katerem je začel včeraj teči naravni plin v Zahodno Nemčijo. To je del programa, ki naj posreduje čim večjo prodajo ruskega naravnega plina zahodnim Evropi in kasneje tudi Združenim državam. Prva leta bo prihajal plin iz virov v Ukrajini in v Srednji Aziji, ko pa bodo zgrajeni vodi iz Zahodne Sibiri, je, kjer so ležišča plina izredno bogata, pa od tam.

Sovjetski plinski vod je dosegel Zahodno Nemčijo pri Waidhausu na Bavarskem tik meje Češkoslovaške, pa kateri je vod iz Sovjetske zveze položen. Zgrajen je bil na temelju dogovorov leta 1970 in 1972, po katerem je Zahodna Nemčija dobavila jeklene cevi za ta vod, ZSSR pa jih bo plačala z dobavami naravnega plina. Celotna kupčija naj bi bila vredna okoli milijard dolarjev.

PREDSEDNIK MAO TSE-TUNG izgleda čil in svež, ko odgovarja na pozdrave med desetim zasedanjem Narodnega kongresa kitajske komunistične partije. Čeprav je dopolnil že 79 let, je bil ponovno izvoljen za predsednika.

NIXON: OČITEK RESEN!

Predsednik Nixon je včeraj na tiskovni konferenci, kjer je bilo največ govora o Agnewu in njegovi zadevi, dejal, da je očitek sprejemanja podkupnine resen. Po njegovem je Agnew sam tisti, ki mora odločiti o svojih korakih, Nixon je pozval javnost, naj ne obsoja Agnewa na temelju "vesti" in podtikanj.

WASHINGTON, D.C. — Na svoji tiskovni konferenci včeraj, tretji v 6 tednih, je predsednik Nixon dejal, da so očitki sprejemanja podkupnine podpredsedniku Agnewu resni in ne kaka malenkost. Poudaril je, da je treba podpredsednika smatrati za nedolžnega, dokler ni vsa zadeva rešena pred sodišči. Nixon je izrazil upanje, da Agnew ne bo obsojen na temelju časopisnih in televizijskih poročil ter podtikanj. Izjavo Agnewa, da ne bo odstopil, tudi če bi bil obtožen, je Nixon označil za pravilno, pa dodal, da on ni nikdar Agnewa pozval, naj odstopi.

Predsednik Nixon je branil tudi pomožnega zveznega pravdnika H. Petersena, ki ga je Agnew obdolžil za puščanje novic o preiskavi proti njemu v javnost. Predsednik je na vprašanje novinarjev odgovoril: Če jaz ne bi podpiral g. Peterseja, bi bil zdaj on že odstranjen s svojega položaja.

Predsednik je bil na tiskovni konferenci dosti bolj sproščen kot na prejšnji, kar je brez dvoma v zvezi z dejstvom, da je zadeva Watergate potisnjena v ozadje in s tem osebni napadi nanj niso več na dnevnem redu.

V mednarodni politiki je objavil, da bo državni tajnik Kissinger potoval koncem meseca v Evropo, obiskal Peking in Tokio. Izrazil je upanje, da bo av-

strijska vlada spremenila svoje stališče glede skupinskega preseljevanja Judov iz Sovjetske zveze v Izrael preko Avstrije. V zadnjih dveh letih je šlo preko taborišča Schonau pri Dunaju v Izrael okoli 70.000 Judov. Zadnji teden je kancler B. Kreyski obljubil palestinskim teroristom, da bo to selitev ustavil in taborišče Schonau zaprl.

Kreyski je včeraj, ko je zvedel za izjavo Nixonu, dejal, da tudi Nixon ne bo dosegel spremembe njegove odločitve. Poiskus prenesti odgovornost za skupinsko selitev Judov v Izrael iz ZSSR na Združene narode ni uspel, ko je glavni tajnik Kurt Waldheim izjavil, da bi bila za to potrebna odobritev glavne skupščine ZN.

O domačih zadevah je bilo sorazmerno malo razpravljanja na tiskovni konferenci z izjemo zadeve Agnew. Nixon je dejal, da ne bo podpiral nobenega republikanca za predsedniškega kandidata leta 1976, dokler se ne bo izkazal pri primarnih volitvah. Odklonil je tudi odgovor na vprašanja gospodarske politike, kjer trenutno razpravlja, ali je potrebno postavljati cilje omejitve brezposelnosti na 4% ali je dovolj to držati na 5%.

Zadnje vesti

BALTIMORE, Md. — Odvetniki podpredsednika S. T. Agnewa so dobili od zveznega sodnika W. E. Hoffmana pravico, da pod prisego zaslišijo kogarkoli v ZDA v zvezi z vestmi, ki so prišle v javnost iz preiskave pravosodnega tajništva proti njemu.

WASHINGTON, D.C. — Predstavniški dom je včeraj izglasoval 800 milijonov dolarjev za podporo javnim prometnim sredstvom v velikih mestih ZDA tekom prihodnjih dveh let. Senat je slično podporo izglasoval že preje, toda Nixon je napovedal, da bo takemu zakonskemu predlogu odklonil svoj podpis.

MOSKVA, ZSSR. — Včeraj je ZSSR poslala v vesolje 8 umetnih satelitov z eno samo raketo. Zahodni strokovnjaki sodijo, da bodo ti služili sovjetski vojni mornarici za vzdrževanje zvez med ladjami na raznih morjih sveta in med ladjami in vrhovnim mornariškim poveljstvom v ZSSR. Sovjeti so začeli pošiljati te skupine satelitov v vesolje leta 1971 in jih od tedaj pošiljajo vsako leto dvakrat.

WASHINGTON, D.C. — Donald H. Segretti je včeraj pričel pred posebnim senatnim odborom za Watergate o svojem "delu" v predsedniški volivni borbi lani in obžaloval vse "umazane zvijače", ki jih je pri tem rabil.

NEW YORK, N.Y. — Predsednik Ameriške zveze živinorejcev je dejal, da so cene goveda od srede avgusta padle za okoli 30% in da se bo to v prihodnjih tednih pokazalo tudi pri prodaji govedine na drobno.

Iz Clevelanda in okolice

Guv. Gilligan na proslavi volivne zmage v 23. vardi—

Ko so v torek zvečer po preštetu glasov in proglasitvi odlične zmage mestnega odbornika R. A. Novaka pri primarnih volitvah to v njegovem uradu v SND na St. Clair Avenue slavili, se je oglasil tam v spremstvu bivšega mestnega odbornika te varde in bivšega predsednika mestnega sveta Clevelanda Edmunda J. Turka tudi guv. J. J. Gilligan. Kot znano je sedaj E. J. Turk kot načelnik Public Utilities Commission of Ohio član Gilliganove državne vlade.

Raznašalca iščemo—

Uprava AD išče raznašalca lista za ceste Renwood, Ormiston, Abby Ave., Tyronne, Pasnow, Newton in okolico. Kličite 341-0628.

Ne bo seje—

Carniola Hive št. 493 TM v soboto ne bo imela seje, pač pa bo Frances Tavcar ob 2. popoldne pobirala asessment v starem poslopju v SND na St. Clair Avenue.

Pecivo naprodaj—

Materinski klub pri fari Sv. Vida bo prodajal v soboto od 2. popoldne do 7. zvečer in v nedeljo od 7. zjutraj od 1. popoldne pecivo v šoli sv. Vida.

Za svobodno selitev—

Mestni odbornik 32. varde John J. Prince, ki kandidira pri glavnih volitvah 6. novembra za mestnega sodnika, je predložil mestnemu odboru Clevelanda spomenico, v kateri se zavzema za svobodo izseljevanje iz vseh držav vzhodne Evrope.

Volkswagen dražji

Znani nemški avtomobil Volkswagen 1974 bo za 14% dražji od svojega prednika, kot je objavilo podjetje.

NEW YORK, N.Y. — Volkswagen of America, podružnica znanega nemškega podjetja, ki prodaja svoje avtomobile v ZDA, je objavila, da bodo avtomobili te znamke letnika 1974 za 14% dražji od letošnjih. Slično pričakujejo, da bodo tudi druge avtomobilске družbe v Evropi in na Japonskem povišale cene svojih avtomobilov na ameriškem trgu.

Zadnja podražitev Volkswagena je že četrta v letošnjem letu kot posledica znižanja vrednosti dolarja in povišanja vrednosti nemške marke. Cena običajnega vozila Volkswagen bo znašala \$2.625, "Super" \$2.849, Karman Gia pa \$3.475.

Vega avtomobil 1974 General Motors Corporation bo stal med tem le \$2.236, \$150 več kot letošnji, Fordov Pinto pa \$2.292.

Ko so začeli Volkswagen avtomobile prodajati v ZDA leta 1960, je stal običajen "hrošč" le \$1.565!

Osem milijonov ljudi z bolnimi ledvicami

NEW YORK, N.Y. — Po poročilih Narodne ustanove za ledvice je v naši deželi bolnih na ledvicah na razne načine okoli 8 milijonov ljudi. Kake 3.3 milijone od teh za svojo bolezen niti ne ve.

AMERIŠKA DOMOVINA
AMERICAN HOME

6117 St. Clair Ave. — 431-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Managing Editor: Mary Debevec

NAROCNINA:

Za Združene države:
\$18.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.50 za 3 mesece

Za Kanado in dežele izven Združenih držav:
\$20.00 na leto; \$10.00 za pol leta; \$6.00 za 3 mesece

Petkova izdaja \$6.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:
\$18.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.50 for 3 months

Canada and Foreign Countries:
\$20.00 per year; \$10.00 for 6 months; \$6.00 for 3 months

Friday edition \$6.00 for one year.

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO

83 No. 191 Thurs., Oct. 4, 1973

“Sedma” republika

Jugoslavija je s komunistično notranjo ureditvijo države razdeljena na šest zveznih republik: Slovenijo, Hrvaško, Srbijo, Črno goro, Bosno-Hercegovino in Makedonijo. V zadnjem času pa se v deželi pogostokrat govori o sedmi jugoslovanski republiki, v katere območje spada nad milijon delavcev iz Jugoslavije, ki “gostujejo” s svojimi pridnimi rokami in priznano podjetnostjo po raznih zapadnoevropskih državah, pretežno v zapadni Nemčiji. Od tega dobrega milijona jih približno 100.000 odpade na Slovence.

To je za naš narod zelo visoka številka, zlasti še, če jo primerjamo s številkami poprejšnje in tudi povojne emigracije, ki se je vrh tega še na široko razpršila po vseh raznih delih sveta, dočim ti delavci-gostje (Nemci jih imenujejo Gastarbeiter) ostajajo skoraj izključno v Evropi. So zatorej kompaktneje naseljeni, razdalje med njimi so sorazmerno mnogo manjše kot med politično emigracijo, stiki med njimi lažji, uspešno delovanje pri njih — vsaj na videz — bolj upa polno in obetajoče.

Govorimo radi o “Sloveniji v svetu”, kujemo načrte, kako bi za obstanek in uveljavljanje te Slovenije čim več mogli napraviti in je vse to dobro in prav. Ali pa nam dovolj pogosto in jasno prihaja na misel, da je sestavni del te Slovenije v svetu tudi “Sedma republika” v Evropi, v kolikor v nji živijo naši slovenski bratje? Zakaj nikoli ne smemo izpustiti iz vida, da Sedma republika ni pod komunistično diktaturo. V nji živijo svobodni ljudje, ki jim besed in dejanj, združevanja in prireditve ne predpisuje komisar ali terence; svobodni so, kakor smo vsi drugi Slovenci izven domovine.

To spoznanje bi ne smelo ostati brez dejavnih, aktivnih posledic! Sto tisoč slovenskih mladih ljudi na evropskem prostoru je za majhen narod ogromna postavka, ob kateri noben zvest in zaveden Slovenec in katoličan ne bi smel mirno in brezbrizno na dnevni red.

Zapisali smo: Slovenec in katoličan. To sta dve prvini duhovne narave, ki jih je treba v tujini posebno skrbno negovati, ohranjati in razvijati. Kdor je ti dve zavrgel, je izgubljen. Te resnice smo se emigrantski, zdomski Slovenci vsak čas in vedno zavedali, ne samo zavedali, marveč iz take zavesti moško ravnali. Vsa številna prosvetna društva na tujem, kulturne akcije in slovenske farne ustanova so dovolj zgovorno dokazilo in potrdilo.

Položaj onih naših bratov v Sedmi republiki je z ozirom na značaj njihovega predvidoma začasnega bivanja v tujini sicer nekoliko drugačen od našega; živa potreba po ohranjanju in razvijanju onih zgoraj imenovanih osnovnih duhovnih vrednot pa radi tega ni nič manjša. Trdimo, da je še večja, in bomo povedali, zakaj.

Zanesljive uradne statistike kažejo, da so se odpravili na delo po evropskih deželah radi boljšega zaslužka dejansko sami mladi ljudje obeh spolov, zlasti moški. Nad polovico teh je starih pod 30 let, največ med njimi je 20 do 24 let starih. Preostanek pa tudi ni mnogo starejši, saj je dobro znano, da je delo na tujem težko in naporno, in podjetja starih ljudi sploh ne sprejemajo. Lahko se mirno zapiše, da je vsa ta delovna sila doraščala in se telesno in duševno razvijala pod komunističnim režimom.

Kaj to pomeni? Pomeni to, da ti mladi ljudje niso bili deležni ne v šoli ne v organizaciji zavedne slovenske narodne vzgoje. Odločna slovenska zavest pomeni partijskemu vzgojnemu aparatu — škodljivi nacionalizem, ki se ne sklada z ideologijo o breznarodni družbi svetovnega proletariata in ga je zatorej treba dosledno pobijati. Očividno in vsestransko zastopavanje in izirvanje slovensčine iz javne in poslovne uporabe celo v Sloveniji kakor slana mori nežno cvetje živnega slovenskega prepričanja. Tako nacionalno nevzgojen mlad človek se narodnostno kaj hitro lahko utopi v tujem morju.

V še večji nevarnosti je njegovo versko stanje. Pozitivno veren človek je gotovo najbolj varen, da se v silnih valovih današnjega razuzdanega sveta obdrži nad gladino, da ga tuji valovi ne pogoltnejo in da ni zgubljen zlasti v duhovnem oziru. Koliko jih je med Slovenci Sedme republike toliko versko trdnih, da jim ne preti s te strani ogromna nevarnost? Ko so doma doraščali, jim je šola, organizacija in ulica sproti podirala, kar sta jim v dušo vcepljala v verskem oziru družina in katehet. Ko so dorastli, jih je brezversko ozračje javnega življenja v domovini večidel nagnilo k prepričanju, da se najbolj splača za verske stvari se ne brati; postali so versko mlačni, brezbrizni in indiferentni. Kaj drugega bi bila izjema. Izjem je pa zmeraj malo.

Tak mlad človek je naenkrat odtrgan od vseh versko pozitivnih duhovnih vplivov in vezi iz domačega kraja. Znajde se hipoma osamljen, prepuščen samemu sebi, notra-

nje reven in ubog, zunaj pa ga na vsak korak vabi v svoj objem vabliva razuzdanost naših dni. Kaj bo z njim, kaj z njegovo neumrjočo dušo?

Sedma republika je slovensko misijonsko področje. Tam je nekaj misijonarjev, silno požrtvovalnih izseljen-skih duhovnikov, pa jih je premalo, mnogo premalo za takšno ogromno duhovno nalogo. In pogrešajo, zelo pogrešajo moralne in gmotne podpore od slovenske emigracije na široko. Njih število je treba pomnožiti, povečati učinkovitost njihovega misijonstva, podpreti njihov tisk (npr. zgledno urejevani list “Naša luč”), raztegniti slovenske radijske oddaje itd. Gre za duše naših bratov po krvi, jeziku in veri, in smo se za njihov duhovni blagor po vseh naravnih in božjih postavah v prvi vrsti dolžni brigati.

Je res značilno, da tak misijonsko navdahnjen narod, kakor smo Slovenci, do sedaj ni pokazal razumevanja in zaskrbljenosti v zadovoljivi meri za misijon v Sedmi jugoslovanski republiki, ki je del Slovenije v svetu, in pada na ramena emigracije.

Ali bi se v tem oziru ne dalo kaj spremeniti na bolje? L. P.

BESEDA IZ NARODA

Poslovala sta se Ivanush in Sulčič

WILLOUGHBY, O. — Prišla je jesen in listje na drevju je dozorelo v bogastvo barv. In vendar, ko je drevo najlepše, se osipava. List za listom pada in težko nam je ob misli, da se vsa lepota spreminja v vedno bolj golo, oskubljeno drevo. Vkljub temu vedo, da je drevo še polno življenja in bo spomlad ozeleleno in in spet dozorevalo v čudovito harmonijo barv.

Tudi v življenju Slovencev po svetu pada list za listom in v zadnjih tednih je padlo nekaj najbogatejših.

Na svoji farmi v Chardonu, Ohio, je 1. septembra omahnil John Ivanush, oče slovenske opere v Ameriki, v častiljivi starosti 94 let. Ivanush je zadnja leta živel v zatišju, tako da ga mladi rod premalo pozna ali sploh ne pozna. Vendar je bilo njegovo življenje tako pestro in bogato, da ga celo bližnji prijatelji in tisti, ki so njegovo življenjsko pot proučevali, niso mogli nikdar povsem spoznati, da je vsak vedno zvedel o njem še kaj novega in tako videl, da smo Slovenci tudi v Ivanushovem primeru dosti bogatejši, kot se sami zavedamo.

Rodil se je leta 1879 v prelepi Rogasiki Slatini na Stajerskem, kjer mu je znani zdraviliški orkester prvi zbudil zanimanje za glasbo. Pri sedmih letih se je že učil violine in ko je hodil na ptujsko gimnazijo, je istočasno obiskoval tudi ptujsko glasbeno šolo in razvijal svoje bogate talente na glasbenem področju. Komaj 14-letni deček se je pridružil mornariški godbi v Puli pod vodstvom znanega skladatelja Franca Leharja, par let pozneje pa je odšel igrat v Leharjev sloviti orkester na Dunaj. Kot član Leharjeve godbe je igral tudi za angleško kraljico Viktorijo, leta 1904 pa je kot mlad glasbenik prišel v Ameriko in kmalu postal član znane vojaške godbe “South Dakota 4th Regimental Band”, s katero je igral tudi na “ustoličenju” predsednika Theodora Roosevelta.

Podjetni mož se je spoprijel z življenjem po različnih krajih prostrane Amerike, med drugimi tudi v Minnesoti. Kot je malo pred pokojnikovo smrtjo odkril Louis Jartz, je tam obiskoval Ivanushovo privatno glasbeno šolo tudi neki apotekar po imenu Humphrey, čigar sin Hubert Humphrey je pozneje postal podpredsednik ZDA. Slednji je Ivanushu poslal lepo za hvalno pismo, ko mu je njegov prijatelj, slovenski kongresnik Blatnik, omenil svoj razgovor z Mrs. Mary Ivanushovo, ki mu je povedala to zanimivost iz življenja svojega moža. V prvih desetletjih svojega potovanja po Ameriki je Ivanush vodil več godb in poučeval glasbo v svoji zasebni šoli, pa tudi kot član fakultete na Redfield College.

Koncemprve svetovne vojne se je “mimogrede” zgledil tudi v slovenski ameriški prestolnici, v Clevelandu, kjer so rojaki takoj spoznali njegove velike talente in ga povabili, naj ostane med njimi. Tako se je razvilo bogato razdobje Ivanushovega udeleževanja v slovenski ameriški kulturi, ki ga ne bo mogel prezreti noben objektivni proučevalec slovenskega izseljenstva. Ivanush je poučeval in sposobno vodil slovensko godbo “Bled”, pa tudi vrsto zborov, kot Zarjo, Neodvisno Zarjo, Jadran, Cvet, Na Jutrovem, Edinost, Slovan, Vilhar in Primorje.

Čeprav je kulturno društvo “Triglav” že leta 1911 priredilo v Clevelandu koncert opernih arij, je bil vendar Ivanush tisti, ki je prvi začel predvajati celotne slovenske opere v Ameriki in je tudi uglasbil prvo slovensko ameriško opero “Turjaško Rozamundo”, za katero je napisala besedila njegova žena — pevska, urednica in navdušena narodna delavka Mary Grill-Ivanush. Od 1. 1938 pa tja do druge svetovne vojne je Ameriška Slovenija doživljala svojo zlato dobo slovenske opere pod sposobnim Ivanushovim vodstvom. Ivanush je imel tudi svoj lasten koncertni orkester, ki je spremljal opere in koncerte ne le v slovenskih narodnih domovih, ampak tudi v mestnem “Gledališču narodov” (Theater of Nations) ter na gostovanjih v detroitski dvorani “Orchestra Hall” in drugod. Ne le slovenska, ampak tudi vseameriška javnost se je divila slovenskim pevcem in glasbenikom in strokovni ameriški kritiki so zapisali, da se slovenski amaterji obnašajo na odskih deskah bolj naravno in sproščeno kot ameriški poklicni pevci.

Ivanush, ki se je po drugi svetovni vojni umaknil v zatišje na svojo farmo v Chardonu, je bil eden velikanih v slovenski izseljenjski kulturni zgodovini. V veliko zadoščenje nam je, da bo njegov doprinos v besedi in sliki dostojno prikazan tudi v knjigi SLOVENIAN AMERICANS IN GREATER CLEVELAND, ki je sprič krasnega, čeprav zakasnelega odziva slovenske javnosti narasla nad tisoč strani in da je Ivanush še pred smrtjo vedel, da njegovo delo med nami ne bo pozabljeno. Njegova žena Mary, ki mu je bila toliko desetletij prva kulturna sodelavka in zvesta pomočnica, je vzorno skrbela zanj tudi v težkih letih onemoglosti in bolezni. Naj ji v hvaležnosti izrečemo globoko sožalje ob izgubi moža, ki ni le izguba zanj, ampak za vse Slovence.

Komaj dober teden po Ivanushovi smrti je v Argentini prenehalo biti srce velikega slovenskega rodoljuba Viktorja Sulčiča. Bil je sin slovenskega Primorja, ki se je 1. 1924 umaknil pred fašističnim nasiljem v Argentino in tam postal eden naj-

pomembnejših arhitektov svoje nove domovine. Zgradil je med drugim znamenito tržnico v Buenos Airesu (Mercado de Abasto), napravil načrte za državno hipotekarno banko istotam, bil sograditelj velikega športnega stadiona, kot tudi arhitekt več krasnih cerkva in palač in prejemnik vrste prvih in drugih nagrad v Argentini.

Pokojni arhitekt Sulčič je bil tudi sposoben pisatelj in pesnik in je napisal več knjig v španščini (kasteljanščini), kjer se je rad ustavil ob slovenskih motivih in je vedno s ponosom povedal, da je slovenskega rodu. S Slovenci si je dopisoval vedno v materinščini, pa tudi več član- kov in pesmi je napisal v slovenskem jeziku. Bil je gotovo najboljši slovenski poznavalec Juana Benigarja, znamenitega slovenskega jezikoslovca in raziskovalca Indijancev v Argentini. Pred leti smo v časopisih omenili Sulčičevo knjigo o Benigarju, ki ji je pozneje, ko se je nabralo še nekaj prej neznanega gradiva, sledila še dopolnilna brošura. Dolgo vrsto let je bil pokojni Sulčič tudi eden najplodnejših sodelavcev Slovenskega instituta — Slovenian Research Centra v Ameriki in je kot čebelica pridno zbiral gradivo o slovenskih uspehih v Argentini, delno pa tudi drugod po svetu. Ker je sam tako pridno zagrabil za delo in ni bil nikdar med tistimi, ki bi z rokami v žepih čakali, kaj bodo storili drugi, je tudi vedel, koliko pisan, klicev in poti je treba, prej ko se zbere en sam zadovoljiv arhiv in je razumel, da tako delo terjata leta in leta vztrajnih naporov, da more končno roditi res bogate sadove. Zato je bilo vsako njegovo pismo polno razumevanja in vzpodbud, pa tudi poročil o njegovih osebnih odkritjih, uspehih in razočaranjih.

Arhitekt, pesnik, pisatelj in raziskovalec Sulčič je bil tudi nadarjen slikar in je svoje slike nekajkrat razstavljal. V naši zbirki o tem izrednem možu so poleg literature in slik njegovih arhitektskih stvaritev tudi reprodukcije njegove umetnosti.

Sulčič je bil mož široke razgledanosti, bogatih talentov in resnične ljubezni do sočloveka. Političnih, strankarskih, ideoloških in drugih pregrad in prepado- ni ni poznal, čeprav je bil človek izklesanega značaja in globokih prepričanj. Na slovenske prireditve je rad prihitel. Vedno je bil srečen med slovenskimi rojaki in znal se je približati največjim znamenitnikom, pa tudi zadnjemu snažilcu, čigar delo in človečnost je iskreno spoštoval. Čeprav se je zavedal nekaterih usodnih slovenskih napak, je vendar imel nezlomljivo vero v slovenski narod. Dne 23. decembra 1968 mi je med drugim pisal besede, ki jih je v tej ali oni obliki večkrat ponavljal:

“Me zelo veseli uspeh naših rojakov tam na severu in povsod. Za to moramo biti hvaležni našim prednikom, ki se skozi stoletja borili za naš obstoj proti pritiskom orjaških navajov, ki so nam grozili od vseh strani. Zato je tudi slovenski človek, v kateri koli zemlji se nahaja, delaven, vztrajen in pošten. Redkokdaj bi slovenska duša napravila sramoto svoje- mu narodu v tujini, ker nasi (Dalje na 3. strani)

Bog mu vrni zdravje

MILWAUKEE, Wis. — Rojak Stanley Repolusk, Gustl po domače, je med nami na splošno manj poznan. Je pravi sin Pohorja, nad Rušami je bil njegov rojstni dom. Pri Martinici se je rekel po domače. Imeli so majhno gostilno, kjer so se Rušani in drugi ustavljali, ko so se pozimi spravljali smučat, poleti pa hodili v hribe iskat svežega zraka in razvedrila.

Stanley je mirne narave in se

KULTURNA KRONIKA

Čestitke Kresu k lepemu nastopu

V soboto, 23. septembra, zvečer nam je folklorna skupina Kres spet podala bogat program v Slovenskem narodnem domu na St. Clairju. Kljub slabemu vremenu so gledalci, kot vedno

je že kot mlad fant odločil za duhovni poklic in postal usmiljeni brat. Po vojni se ni vrnil domov, ampak je odšel v tujino v Ameriko. Naselil se je najprej v Porticu v Wisconsinu in se zaposlil kot usmiljeni brat v bolnišnici. Kasneje se je preselil v Milwaukee v bolnišnico sv. Mihaela, pa moral, ko se mu je zdravje oslabilo, to delo pustiti. Poslej je bil zaposlen na Marquetteški univerzi.

Kmalu po prihodu v ZDA je začel skrbeti za duhovnike in cerkvene potrebe v naši rodni domovini. Takrat se duhovniških oblek ni dobilo. Prenekateri so jih dobili, ne da bi vedeli od kod. Vse je kupoval Stanley sam in pošiljal v Avstrijo, od koder so nato spravili poslano v Slovenijo. Spomnim se, kako je njegova mama skrbela, da je prišlo vse v prave roke.

Tukaj poznajo Stanleyja Repoluska sami tisti, ki so sami večkrat na razpotju preživeli moteni duševni mir. Sedaj verjetno niti ne vedo, da se g. S. Repolusk nahaja resno bolan v bolnišnici sv. Mihaela, 2400 W. Villard, Milwaukee, Wis. 53209.

Že več let je čutil, da nekaj ni v redu, pa si ni maral priznati zaradi svoje ljube matere, za katero je skrbel. Sem prepričan, da g. S. Repolusk, njegov prijatelj, ne zamudi dneva, da ga ne bi obiskal. Pred mesecem je g. S. R. prejel vest o smrti svoje matere, ki je dočakala nad 80 let. Bila je verna slovenska mati, ki je dala življenje 12 otrokom. Brez počitka je neutrudna delala in opravljala svoje posle do smrti, urna in okretna kot pohorska srna.

G. S. Repolusk si je po več letih v tujini zaželel srečanja s svojo materjo. Pripravil je potni list in vse drugo ter se odločil, da gre obiskat mater v domovino. Med potjo so ga obvestili, da v rodni kraj ni dobrodošel. Razočaran je prišel v Avstrijo in povabil svojo mater na obisk. Ko ji niso dali dovoljenja za pot v Avstrijo, sta se srečala in sestala na meji pod milim nebom v dežju na nekem pokopališču, da ju ne bi kdo prese- netil. Vsekakor neobičajno srečanje matere in sina v naših dneh!

Ko sem bila leta 1966 na obisku v Sloveniji pri starših, je bila mati g. S. Repoluska zaradi nevarne bolezni v bolnišnici. Slišal sem jo obiskat, ko je skoraj brez zavesti zaradi velike izgube krvi ležala na bolniški postelji. Prijatelj dr. Držek je prišel in mi dejal: Hudo je bolna, toda nisem še imel tako potrpežljive bolnice, kot je ta žena. Kadar koli pridem in vprašam: Kako ste mama? Vselej se nasmije in šaljivo odgovori z dobro voljo. Na zadnji poti so jo prijatelji in domačini spremljali v dolgem sprevo. Pokazali so ji poslednjič svoje spoštovanje.

Te vrste sem napisala v spomin in tolažbo rojaku, ki me je poznal, ko sem bila še otrok, čeprav je bil več od doma v samostanu. Spomnim se ga, ko je prihajal mimo in v naši pekarni kupil za mamo mlečno pecivo.

Naj mu ljubi Bog povrne zdravje!

Minka Grašič

za Kresov nastop, napolnili vse kotečice dvorane. Prireditve se je začela ob navdušenem ploskanju občinstva s priljubljeno našo pesmijo “N’nav čez izaro”. Program se je hitro in sproščeno razvijal in mladi ljudje so nam s svojimi poskočnimi plesi, slikovitimi nošami in prešernim veselim pričarali čisto nov svet. Marsikdo se je počutil 20 let mlajšega in bi se kar takoj pridružil plesalcem, če bi ga le kdo vprašal. Že pri prvi točki se je videlo, da so se plesalci zelo skrbno in podrobno pripravili. Celoten program je bil izredno lep, zapimiv in res slovenski — koseček domovine v tujini. Gledalci so točki za točko napeto sledili, k čemer je pripomogel mojstrski orkester, ki je spremljal vse točke programa. Če nas niso plesalci na odru zabavali, so nas pa v dvorani muzikanti in pevci s kako glasbeno točko. Skupina pevcev je dodala veliko k pestrosti in globini nastopa.

V prvem delu so Kresovi plesalci prikazali tudi izrazite plesne in noše Stajerske, Koroške in Bele krajine. Vsak ples in vsaka noša je gledalce znova razveselila. Za dobro voljo se je mladi fant malo pošalil z dekleti. Lepa simbolična vaja s slovensko zastavo je v naših središčih obudila hrepenenje po domovini. Malo modernega sveta pa so plesalci prikazali s točko “Na sedmerih jezerih”. Točke so potekale gladko in brez presledka in kar prehitro je bilo konec prvega dela.

V drugem delu so nas plesalci popeljali v središče slovenske vasi na Gorenjsko. Razne slike domačega življenja so se razvijale na dvorišču vaše gostilne. Videli smo dekle, kako pridno pometa dvorišče že v rani uri in kako nagajivo jo spremlja njen ljubček. Prislunili smo petju pod okencem in v gostilni. Uživali smo ob otrokih, ki vedno hodijo “po ta dolgi poti” v šolo. Pridružili smo se lepemu staremu običaju, — ko so mlada dekleta pletla venec za kak slavni dogodek. Občutili smo ljubezen in hrepenenje mlade dekleta in ob koncu doživeli vso vnanje in priljubljen pogovor “pod okencem”. Temu veselju so se priključili vsi sodelujoči ter zaplesali še eno živahno in poskočno.

Težko je navesti vse podrobnosti in zanimivosti nastopa, ki so pripomogle k velikemu in lepemu uspehu. Mnogo je pripomoglo: živa godba, ki je tako čustveno spremljala točke nastopa; prikupno petje plesalcev na odru; igranje in govorjenje nastopajočih — posebno prizor, ki se je vršil v pristnem gorenjskem narečju; spremljava pevcev najbolj priljubljenih melodij; novi oderski kostumi in decve; nova oderska oprema, ki je bila res izrazito slovenska in izpopolnjena; in seveda uglasjenost in red in mir na odru. Nastop je prikazal našo slovensko dušo; naše veselje, domotožje, ljubezen do domovine, spoštovanje do starih običajev in slovenske besede. Vse to se delilo z nami mladi plesalci, katerih večina je rojena v tujini. Morda ravno zaradi tega zaslužijo še prav posebno pohvalo in priznanje. To so mladi slovenski Amerikanci, ki niso pozabili na svojo dediščino. V njih središčih še živi slovenska zavest.

Vsem, ki so k lepemu uspehu pripomogli, posebno pa gđ. Bernardi Mejač, naše iskrene čestitke! Kresovci, ne opustite nekaj tako lepega in pomembnega za nas Slovence v tujini! Naj se med nami prebudi še več takih požrtvovalnih ljudi in naj uživajo naše sodelovanje in priznanje še na mnoga leta! Bog vas živi, Kresovi plesalci!

Breda Lončar

Josip Jurčič:

CVET IN SAD

Izviren roman

In ko poslednjega ni mogel premagati ni drugo leto ne, stoli se skazo svojim starim in ker je bil preboječ za vojaški stan, postal se je najprvo k nekemu notarju, potem k poštarju za piščeta in dobro se mu je godilo današnji dan, da nikdar pred ne tako. Komplet je bil sicer molč, neroden — ali kakor hudo — pravijo eni: neumen — v družbi, počasen pri delu, neveden, kadar je bilo treba kaj znati, a imel je tudi lep košek dobitih lastnosti. Tako na primer je bil priden in potrpežljiv, s ljudim in dobrim zadovoljen. Rad se je dal zmerjati in bil dober doma. Večkrat je pokarjal, da ima dobro srce v sebi.

Pa da nam kdo ne očita, da smo Kompleza v posebno varstvo vzeli, vračamo se k svojemu junaku. Ta je zraven gospodarja sedel in imel veliko odgovorov. Kajti gospod Gorec je bil, čeravno c. k. poštni lastnik, čisto malo izobražen, kar se tiče sveta, njegovih razmer itd. Radovedno je tedaj izpraševal, kakšno je veliko cesarsko mesto, kakovšni so ljudje tam, velika poslopja, možje pri vladi in enake druge reči. Hudoval se je na ljudi, ki so visoko postavljeni in dolgevo delajo cesarstvu, da človek raste od leta do leta itd.

Tako se je bil Leon takoj gospodarju tolikanj prikupil, da mu je večkrat vabilo ponavljal, naj se prav dostikrat oglasi na pošto, kar je mladenič rad obljubil.

"Vidim, da ste redke vrste lovski tat," — pravi poštar, — "zato smete še dalje hoditi, koder hočete po mojem. Kadar bom jaz ugnel, pridružil se vam bom prav rad, kajti še na stare dni se bom kaj učil od vas, kakor vidim. Sicer sta moji dekleti obe lepi, sosebno Pavlina, moje polne žene sestrina hči, pa vi ju boste prekosili, kakor se mi vidi. Samo kar pravite o gospodarstvu, to ne vem, če bode vam veljalo."

Jaz ne verujem, da bi se kmetija dala v bukve spraviti. Tudi kaj velja le izkušnja, dve njivi nista enaki, človek mora vsaki zemlji posebej navado in lastnost vedeti. Le tiho bodite, nič vam ne verujem. Kmetujem svojo zemljo že dober kos svojega življenja, in če mi ne zamerite, več si upam pridelati po svoje na ravno tolikšnem prostoru, ko vi, ki se boste ravnali po uku tistih kmetovalcev, ki po papirju brazde režejo."

Na tem svojem stalu vseh starokonservativnih kmetov je ostal gospod Gorec trdovratno vrtu vsem ugovorom. Deklicama je bil tak razgovor malo pogodu, molčali sta obe; celo Komplet se naveliča poslušati, vstane in odide v svojo kancelo. Tudi poštar je imel nekaj opravka zunaj doma, pustil je gosta pri deklicah in šel.

Leon je moral pred odhodom še vrt ogledati. Obe deklici sta ga spremljali. Mlajša, domača hči, ki se je za prva nekako ogibala govoriti z njim, bolj iz boječje sramežljivosti in nenavajenosti, s tujim človekom občevati, nego iz drugih vzrokov, bila je zdaj življša iz svoje obeh, razkazovala je pridno govorila in sadike in več govorila, kakor ona dva oba.

Pavlina pak je bila ravno nasprotno zdaj bolj utihnila, in če je govorila, ni bil več tisti zavavni vesel glas, s katerim je kdaj začela z Leonom razgovor, kakor bi bila že davna znanca. Le zdaj pa zdaj je katero vmes rekla, marsikatera je imela nevarjala samo s pomenljivim smehljajem.

V mahni gredici konec vrta so rasle majhne, plave cvetke. Bile so Pavline odreje. Leon ji žele izreče, da bi rad eno imel.

"Le posežite, dovoljenje se daje z veseljem," pravi ona. "Sam se ne predrznem. Mislim, da bode dalje zelenela, če jo bolj po pravici dobom."

"Tudi tako bode ovenela," — pravi Pavlina, utrga in mu jo da. Leon nekako radostno poseže po njej.

"Zame bo vedno lepa, če tudi vela," — pravi. "Sicer pa mislim, da lepota vedno ostane, če ne v materijalnem bitju, pa vsaj v misli. Spomin lepe reči je tudi lep, morda lepši od reči same."

"Pa tudi lep spomin človeku ogreni, verjemite!" reče Pavlina.

Po tem se Leon poslovi. Mejpotoma je malo cvetico v roci ogledoval, dekličina zadnja beseda pak mu je vedno na uho bila. Zdelo se mu je, da je prav veliko v njej. Kaj? Kako bi to vedel! Vesel je bil pa denašnjega dne sploh, poštar in deklici so mu bili pogodu. Da ena bolj ko ena, to je bilo menda naravno, saj je človek že tak, da povsod tehta in primerja.

DEVETO POGLAVJE

Križi in težave mladih ljudi

Na večer tistega dne se je nebo pooblačilo in predno je solnce utegnulo skriti se za gorami, naredil se je mrak; zdaj pa zdaj se je zaslislalo tam daleč zamolklo grmenje.

Leon je doma pri odprtem oknu slonel in razgledoval sive oblake, kako se zbirajo in raztezajo. Dasiravno je ob tacem trenutku, ko se natura pripravlja svoje grozovite moči razkazovati človeku, ki v tem hipu bolj kakor kdaj čuti svojo slabost, navadno nekaj tenso pri srcu: bil je mladenič vendar vseleaga in lehkega srca. Oblaki se mu niso še nikdar lepši in veličastnejši zdeli; sapa, ki je šumela po gozdu in visoke vrhove zibala, zdela se mu je, kakor prijetno hladeti piš, grom ni še nikdar mogočnejše bobnel.

"Kaj neki ona dela zdaj? Če tudi oblake opazuje? Če sem ji jaz v mislih?"

Kaj bi bil dal, ko bi bil to poslednje vedel!

Pavlina je mej tem sama sedela v kolibici sredi vrta. Imela je knjigo pred seboj, toda čitala ni, zaprta je ležala ji na mizi. Neko šivanje je imela v naročju, pa tudi šivala ni; samo sedela je. Da bi ji bil mladenič v mislih, katerega je denes na prvo spoznala? Težko da! Iz obrazov, iz oči se da človeškemu rodu velikokrat čitati, kakšne reči premišlja ta in ta. Na tem obličju pa so bile v tem hipu vse črte tako izražene, da ni bilo ni sledu tistega pomladanskega, deviško - srečnega in osrečevalnega čuta, ki bi deklico v enajh mislih obseval.

(Dalje prihodnjič)

RAIN OR SHINE—Umbrella-printed cotton provides the right climate for school-day comfort in this dress with flip-pleated skirt. Contrasting checks give a two-piece look to the crisp Shutterbug design.

VESTI
IZ SLOVENIJERimska izkopavanja
v Novem mestu

V tretjem mesecu izkopavanj odkriva rimska nekropola na Beletovem vrtu v Novem mestu arheološki skupini vse več svojih skrivnosti.

Odkrili so že 70 grobov, narejenih iz tesno sestavljenih kamnitih plošč, ki s svojimi pridatki kažejo na dokaj visoko življenjsko raven nekdanjih prebivalcev.

Med ostanki neizgorelih kosti in žganine so doslej našli veliko bogato okrašenih keramičnih posod različnih velikosti žare, bronast nakit, okrasne zaponke, majhne stekleničke za dišave, broške in igle.

Motorni čolni
na Blejskem jezeru

Čolni na električni pogon, ki

POSLOVILA STA SE
IVANUSH IN SULČIČ

(Nadaljevanje s 2. strani)

Ljudje so samozavestni in imajo čut odgovornosti. Ponosni smo, da smo sinovi tiste naše lepe zemlje. Ponosni, da smo potomci tistega tisočletnega dobrega in zdravega naroda; ki ima svojo bogato tradicijo in plod smo vsega, kar je pred nami bilo. In znamo tudi položiti na oltar naroda, ki nas je sprejel za svoje, venec sestavljen iz slovenskih cvetic. Napore Slovenskega inštituta pa označi kot "nadvse potrebno delo, da se ne zgubi za vekomaj kot kaplja vode v morju tisti dolgoletni plod slovenskega uma, sposobnosti in talentov, ki so našli ljudje z njimi bogatili tujino".

Tako je pisal Viktor Sulčič, ki ni mogel obiskovati slovenskih šol in je postal slaven med tujci, pa je vendar do zadnjega diha ostal zaveden in goreč Slovenec. V pismu od 14. avgusta 1970 pa pravi: "Končno vse, kar bo ostalo za nami — to so naša dela. Vse drugo se bo spremenilo v prah in pozabljenost."

Arhitekt Sulčič je lahko umrl v zavesti, da so za njim ostala številna dela v arhitekturi, literaturi, umetnosti in tudi v najbogatejši zbirki o sodobnih uspehih in podvigih Slovencev po svetu, kjer je pri zbiranju tako navdušeno in vztrajno sodeloval in kjer bodo knjige že na naslovnih straneh izpričale z njegovim imenom, da so sad tudi njegovega požrtvovalnega dela. S Sulčičem je legel v grob mož izrednih talentov, neizčrpne energije in resnične globoke ljubezen do sočloveka in slovenskega naroda. Ohranili ga bomo v hvaležnem in častnem spominu, njegovi ženi in sinu Fedorju pa izrekamo iskreno, globoko sožalje.

Edi Gobec

so povzročili razburjanje in stavko čolnarjev, so na Blejskem jezeru sedaj dobili tudi domovinsko pravico. Občinska skupščina Radovljica je namreč dovolila prevoz potnikov s takimi čolni, medtem ko so drugi motorni čolni še vedno prepovedani.

Za motorne čolne so se odločili zato, da zagotovijo reden prevoz na otok in prisilijo čolnarje pleten k večjemu redu. Vendar tradicionalnih blejskih pleten s tem ne mislijo odriniti.

Slovenski oktet
v Dubrovniku

V okviru tradicionalnih dubrovniških poletnih iger je nastopil v atriju palače Sponza Slovenski oktet. Občinstvo je do zadnjega kotička napolnilo prostor kljub temu, da sta bili istočasno še dve drugi prireditvi: predstava Krleževega Areteja in nastop beogradskega Kola.

Navdušeno občinstvo je ob koncu koncerta z aplavzi izprosilo še pet dodatkov. Vodstvo Dubrovniškega festivala je že povabilo Slovenski oktet na prihodnji jubilejni 25. festival. Slovenski oktet bo ob tej priliki praznoval svoj 15. nastop na Dubrovniškem festivalu.

Grad Snežnik odprt

Grad Snežnik, ki je eden najbolj ohranjenih slovenskih gradov, so odprli tudi za ogled.

V gradu so zanimive lovske trofeje, bogata knjižnica in zanimiva oprema, ki bodo marsikoga privabili v Loško dolino. Grad bo odprt vsak dan od 9. do 18. ure, turiste pa bo spremljal tudi vodič.

Velik promet na novi cesti

Naval na morje je bil tudi letos zelo močan, kar je bilo videti tudi po nepretrganih kolonah vozil, ki so se želela kar najhitreje prebiti do morja. Prijetna osvežitev v pohodu na morje je bila avtocesta med Vrhnika in Postojno, ki so jo vozniki kar pridno izkoriščali. Dnevno se je peljalo po avtocesti od 9 do 10 tisoč vozil; pred sezono jih je bilo manj kot 4 tisoč dnevno.

Nova livarna v Žalcu

V Ferralitu v Žalcu so odprli novo livarno barvastih litin, ki bo omogočila enkrat večjo produkcijo odlitkov raznih zlitin iz barvastih kovin. Njena zmogljivost bo namreč 500 ton odlitkov letno. Ob novi livarni Ferralita gradi Gradis novo halo za razširitev livarne sivega liva, ki bo omogočila letno proizvodnjo 4.500 ton odlitkov iz sive litine.

Promet v Kopru

V koperski luki so v juliju pretovorili 124.600 ton blaga, lani pa samo 83.300. Povečanje

v juliju znaša 11% več kot lani; toda v prvih sedmih mesecih je

MALI OGLASI

Store for rent

Groewood area, available for office or business.
Call IV 6-0194

(192)

For rent

Groewood area, 5 rms. up \$85 month. New kitchen & bath, porch, basement, garage, no pets.
Call 442-4481

(192)

Grodje naprodaj

Grodje se dobi po \$3.50 bušel na 605 E. Main St., Rt. 84 Madison, Ohio.

(191)

Tavern For Sale

E. 49th & Superior, short hours, good business. Same owner for 30 years. Retiring. Parking. — Call 361-5495.

(192)

Euclid

Brick, colonial, 3 bedrooms, large paneled family room and utility on 1st. St. Christine's. Mon-Fri by appointment 261-1659. By owner. Open Sunday 1-5, 21051 Morris Ave.

(193)

Zidan pol duplex v Euclid, \$22,900. GROVEWOOD hiša za dve družine \$22,900. \$17,500 bungalov naprodaj, jedilna soba tri spalnice.

EUCLID zidana hiša za dve družine \$45,900.

GEORGE KNAUS REALTOR

481-9300 819 E. 185 St.

LASTNIK PRODAJA

Prenovljena 2 družinska hiša z ograjo. Klet, podstrešje, nova plinska peč in bojler. Garaža za 2 avtomobila. — 432-3326.

(—) 4,5,9,12 okt

Apartment for rent

Five rooms, upstairs, newly decorated, bus stop, on 14708 Lake Shore Blvd. — Call 531-9391.

(192)

EUCLID

brick duplex, 6-6 three bedrooms one-and-a-half bath, 8 years old. Excellent investment.

EUCLID

beautiful brick double 6-6, three years old, three bedrooms each suite 1½ bath, 2½ garage.

ST. CHRISTINE PARISH

ideal home for a growing family, three bedrooms on first, finished up, recreation room, garage.

EUCLID

five bedroom bungalow, north of boulevard, air conditioned. Full basement, double garage.

RUSSELL DEVELOPMENT off E. 250 St. custom built homes brick ranches, double attached garages, also aluminum sided ranch, three bedrooms, family room, double attached garages. Call to see.

UPSON REALTY

731-1070 499 E. 260 St.

OPEN 9 TO 9

(195)

kopersko pristanišče imelo vsega prometa 1,041,750 ton, kar je za 3% manj kot lani. Kljub temu pa upajo, da bodo do konca leta precej prekoračili lanski celotni dosežek.

Poslovno sodelovanje

Mariborska tovarna avtomobilov TAM in novomeška tovarna motornih vozil IMV sta podpisali pogodbo o medsebojnem poslovnem in tehničnem sodelovanju. Razen sodelovanja na domačem tržišču predvidevajo nove pogodbe tudi možnosti za skupno nastopanje na inozemskih trgih.

Carst Memorials
Kraška kamnoseška obrt

EDINA SLOVENSKA IZDELOVALNICA NAGROBNIH SPOMENIKOV
15425 Waterloo Rd. 481-2237

Help Wanted — Female

Hišno delo

Ženska dobi delo v modernem domu, mora imeti svojo transportacijo. Na vzhodni strani.

Kličite 247-4592

(193)

POMOČ V KUHINJI

Iščemo pomoč v kuhinji in kuharico za 2 ali 3 dni v tednu. Nič ob praznikih. Prosimo ne kličite.

FANNIE'S RESTAURANT

353 E. 156 St.

Odprto do 8. ure zvečer

(x)

GOSPODINJA

Iščemo žensko, da bi skrbela za starejšo žensko. Stanovanje in plača. Parma okolica.

Kličite 843-3713

(192)

Kitchen Help Wanted

and cook for 2 or 3 days a week No holidays please do not phone.

FANNIES RESTAURANT

353 East 156 St.

open until 8 p.m.

(x)

Iščemo žensko

Za hišno delo, en dan v tednu, četrtek ali petek v Euclid okolici. Nič pranja. Kličite po 7. uri zv. 692-0060.

(192)

General Office Work

Typing, knowledge of Slovenian. Short hours. Call 431-0628

(x)

Male Help wanted

PUNCH PRESS

OPERATORS and GRINDERS SHEET METAL MECHANICS to work on sheet metal fabrications and electrical cabinets. Steady work. Company paid benefits. Interviewing 8 AM to 11 AM.

FORMWELD PRODUCTS CO. 1530 Coit Ave.

go south on E. 152 St. to end of St. (x)

JANITOR WANTED

Janitor needed at St. Mary's Church. Anyone interested call 761-7740. Living quarters available.

(x)

PLANER-GRINDER

Here's an opportunity to learn and setup and operate a 60-inch by 24-foot combination planer-grinder. Must have previous machine shop background. Milling, Drilling or Turning machines. Blue print reading essential. Night shift premium 25¢ per hour. Excellent fringe benefits.

LUCAS MACHINE DIVISION 12302 Kirby Ave., Cleve. 44108 An Equal Opportunity Employer

(192)

Male Help Wanted

Help Wanted Male
SHORT RUN STAMPING
INSPECTOR

Nights, setup men - nights operators - Days and nights. Must be experienced. Overtime and full benefits. Apply in person Thursday.

INTERLAKE STAMPING
CORP.

4732 E. 355 St. Willoughby, Ohio (191)

Machine Repairman

Experienced in all phases of machine tool and repair, including electrical hydraulic and mechanics. Scrapping advantageous but not absolutely necessary. Must have own tools and be able to work alone with minimum of supervision. Day shift. Will consider active retiree.

Call 431-6610

(191)

Established Willoughby stamping plant needs night foreman. Must be experienced in short run setup and inspection procedures. Send resume to Box 123, American Home Publ. Co. 6117 St. Clair Ave. Cleveland 44103 (191)

Help Wanted — Male

Lathe operators, machinists, welders, also laborers.

A.C.R. Co.

19615 Nottingham

531-8000

(191)

SHEET METAL WORKERS

Experienced aluminum & stainless steel. Great opportunity in new product line. Benefits.

ROMET INC.

20805 Aurora Rd.

Warrensville Heights, Ohio

(191)

WELDERS

Combination mig and braising. Days, east side.

Call 431-1640

(x)

MILLING MACHINE

(KNEE TYPE)

DRILLING MACHINE

(TAPE CONTROL)

Must be experienced and capable of own setup. Night shift premium 25¢ per hour. Excellent fringe benefits. Will consider training but must have some machine shop background with blue print reading essential.

LUCAS MACHINE DIVISION 12302 Kirby Ave., Cleve. 44108 An Equal Opportunity Employer

(192)

Help Wanted Male

ASSEMBLERS

Sheet metal or insulation. Skill required. Benefits.

20805 Aurora Rd.

Warrensville Heights

(191)

Gradbeni delavci

Izkušeni v gradnji kanalov in drugega dela pod zemljo, najmanj 3 leta izkušnje. Dobra plača in obrobne koristi. Javite se prosim na: Box 123, American Home, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103.

(x)

QUALITY CONTROL

INSPECTOR

Must have experience in inspection of machine tool parts and assemblies. Must know application of inspection procedures, using instruments for gauging or measuring setup to check close dimensional and performance tolerances. Night shift premium 25¢ per hour. Excellent fringe benefits.

LUCAS MACHINE DIVISION 12302 Kirby Ave., Cleve. 44108 An Equal Opportunity Employer

(192)

IŠČEMO URADNIŠKO MOČ

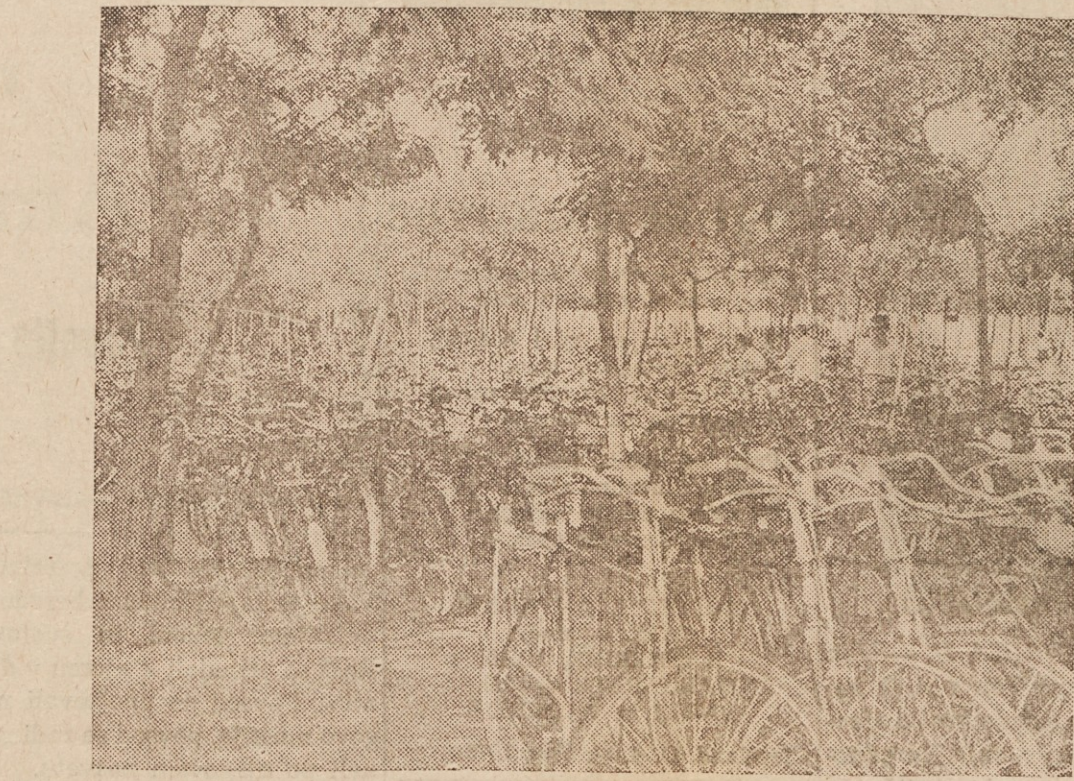
Ameriška Domovina išče zanesljivo uradniško moč, moškega ali ženskega, z znanjem slovenščine, angleščine in tipkanja. Nastop službe takoj. Oglasite se osebno ali pismeno.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Avenue

Cleveland, Ohio 44103

431-0628

PARKIRANJE BIKIKLOV je v Pekingu velik problem. Tudi so parkirani v nekem rekreacijskem centru sredi kitajskega glavnega mesta. Vse je natrpano, bi vi našli prostor za svojega?

FRANC JOŽEF SCHNEIDER

SVETI MOLK

PREVEDEL JANEZ POLANC

In sin je sedaj vedel. Bi ji lahko povedal? "Da, mati — Matej Robnik ni podlež, mož oče ni brezvestnej, tvoj mož ni bil nezvest. Nedolžna žrtev strašnega umora je bil on; tam na križpotju, pod Kožarjevim križem leži, pobit; in ti si mučenica — jaz, jaz vse to vem; zemlja kriči po odgovoru, tvoje oči me rotijo in prosijo za odgovor, — toda Bog vsemogočni je zapečatil moje ustnice z večnim molkom."

Te misli so ga mučile, mu silile na jezik, ga težile, da bi razodel materi, da bi ji olajšal trpljenje. Toda ne. Odločno je stisnil ustnice, se ljubeče sklonil nad mater, jo poljubil. Ustnice so se dotaknile ustnic, toda molčal je v sveti zaobljubi spovedne molččnosti.

Oklenila se je mati njegove roke, jo držala, kot drži utopljenec rešilni drog. Ves čas je klicala le eno ime, ime moža, ki ga je že zdavnaj zgubila, zaradi katerega pa je še sedaj toliko trpela. In je klicala prosee, rotee.

Sin je iztrgal roko iz njenega objema, planil iz sobe. Preko lice so mu padale vroče solze, ga pekle in skelele. In za njimi je donela materina beseda, klicala moža.

Ne, tega ni mogel več prenesti. Zgrozil se je ob misli pred prestano skušnjava. Življenje ga je skušalo, skušala ga je največja ljubezen, ki veže ljudi,

ljubezen do matere, da bi prelo mil sveto zaobljubo, se izneveril svojemu poklicu, oskrnil svoje posvečenje, omadeževal posvečene roke, ki jih je dvigal nad grešnikom v odpuščanje grehov. In bežal je, bežal pred lastnim srcem, ki je klicalo po materi, ki ji je hotelo pomagati. Bežal je pred samim seboj skozi vas, na polje, h križu. Zasopljen je obstal tam. Srce mu je razbijalo, da je čutil udarce kot pekočo bolečino.

Uprl je oči v Križanega, sklenil posvečene, maziljene roke in zaprosil z vsem srcem božje moči...

V molitvi se je umiril, utihnilo je srce...

"Gospod župnik, gospod župnik!" Glasno klicanje ga je iztrgalo iz tihega pogovora z Bogom. Oglasil se je. In že mu je prihitela dekla naproti: "Brž pridite, vaša mati..."

Že je hitel župnik proti domu. Na široko so bila vrata odprta. Planil je po stopnicah, stopil v bolniško sobo. Toda bil je prepozen. Le še enkrat ga je pogledala mati. V njenih očeh je bral neresena vprašanja, neizpolnjeno hrepenenje. In še so se premaknile ustnice kot v zadnje vprašanje, kot bi se enkrat hotele poklicati njega, ki ga je vsa leta iskala s srcem in ljubeznijo, Mateja Robnika, ki ji je pred oltarjem obljubil zvestobo, pa jo je potem brez besedice zapustil.

Premaknile so se ustnice, poklicati so hotele ljubljeno moža. A tega glasu ni nobeden slišal. Zakaj ugasnile so oči, onemela usta v smrtnem objemu.

Ana Robnik je našla večni mir. V Bogu je zvedela vse, kar ji svet in življenje nikoli povedati nista hotela, nista mogla.

Anton Robnik, njen sin, je dvignil roko, jo zadnjič blagoslovil na čelo s poslednjim oljem: "Po tem svetem maziljenju in svojem najblažjem usmiljenju naj ti odpusti Bog, kar si grešila! Amen."

Potem je padel ob njeni postelji na kolena. Umaknili so se sosedje, ga pustili še zadnjič samega z materjo.

Srečen je bil župnik. Nadvse je ljubil svojo mater in iz srca ji je privoščil mir, ki ga je zadočila, privoščil razsvetljenje, po katerem je vse življenje zamen hrepnela.

Cudila se je vas njegovi mirnosti, s katero je prenašal težko izgubo; občudovali so njegovo tiho žalost, s katero se je poslovil od mrtve matere.

Umirilo se je življenje. Prenehali so boji, prenehale težave, ki so vznemirjale župnika Robnika. Vedel je, da je večnost razkrila materi vsako skrivnost, ji v večni luči osvetlila vse, kar ji je ta svet zakrival. Tudi on je razumel in vedel vse, čeprav je skrival v junaški veličini svoje odkritje.

Na zunaj se je spremenil. Ogal se je vasi, ljudem šel s pota. Očitek, ki ga je pobesneli fant na Tisovi kmetiji vrgel materi v obraz, je bolet tudi njega. Kot bi se bal, da še niemu ne bi kdo nekoč kaj očital, je bežal pred ljudmi.

Na vasi so ga ljudje kmalu pogrešili. Saj je prišel med nje samo še, če ga je klicala duhovniška dolžnost. Sicer pa je živel sam zase. Vsak večer pa so ga videli ljudje na klopci pod križem. Nepremično je posedal tam, gledal v tla, kot bi nekoga čakal, nekoga, ki bi imel priti iz te zemlje. Za lepoto krog sebe se še zmenil ni.

Kmete je ta sprememba težko zadela. Smilil se jim je župnik, ki se je postaral v nekaj tednih za celo desetletje. S sočutjem so se ozirali za njim, ko je korakal proti križu upognjen, zapuščen. Zamerili so Tisovemu sinu njegovo grdo besedo, ki jo je vrgel Ani v obraz. Mrzlo so ga srečevali, z zaničevanjem o njem govorili.

Župnik Robnik se ni strinjal s tem. Sam je kmalu po materini smrti obiskal Tisovo hišo, podal sinu roko v odpuščanje in spravo. Zaradi tega so ga ljudje še bolj spoštovali. Saj je posnemal v vsem svojega Učenika, ki je molil za svoje sovražnike. S ponosnim veseljem so pripovedovali o tem dogodku, povsod so s spoštovanjem zrl nanj.

Župnik je še naprej nosil junaško svoj križ.

Minilo je leto za letom. In vsako leto so se bolj srebrili župniku lasje, se mu upogibal hrbet; Vsako leto mu je sijala večja milina z obraza.

Zase je rabil le malo. Kar mu

V BLAG SPOMIN

OB TRINAJSTI OBLETNICI
ODKAR JE UMRLA NAŠA
PRELJUBA MAMA

Agnes Bukovec

Izdihnila je svojo plemenito dušo
dne 3. oktobra 1960V miru božjem zdaj počiva,
draga, nepozabna nam,
v nebesih rajsko srečo uživaj
do svidenja na vekomaj.Počij od hudih, težkih let,
preblago mamino srce;
ko zadnje trombe zadone,
veseli snidemo se spet.

Žalujoci:

RUDOLPH, ANTHONY,
CARL — sinovi
KATHERINE, JOAN
MARGARETH — snaha
VNUKI in VNUKINJE

Cleveland, O. 4. oktobra 1973.

CELADA HENRIKA II. — Jan Janssen iz New Yorka si je naredila posnetek čelade kralja Henrika II. za oglaševanje Narodnega umetnostnega in antičnega festivala, ki bo v dneh 20.-23. oktobra letos.

m
may co

NAJNIŽJE CENE LETA

Največja je lu!

od 5. do 13. oktobra.

v vseh sedmih prodajalnah May Co.

prihranki pri vsem blagu v vsaki prodajalni.

Prihranite še več z Eagle znamkami

anniversary
Sale

NOVICE- z vsega sveta

NOVICE- ki jih potrebujete

NOVICE- ki jih dobite še sveže

NOVICE- popolnoma nepristranske

NOVICE- kolikor mogoče originalne

NOVICE- ki so zanimive

vam vsak dan prinaša v hišo

Ameriška Domovina

Povejte to sosedu, ki še ni naročen nanjo

je ostalo, je delil potrebnim. Tako je lajšal bedo z besedo in dejanjem, tolažil in svetoval. Radi so prihajali k njemu v dvomih. Povsod so upoštevali njegovo mnenje, povsod se radi ravnali po njegovem nasvetu.
(Dalje prihodnjič)

Oglašajte v "Amer. Domovini"

JOS. ZELE IN SINOVI

POGREBNI ZAVOD

6502 ST. CLAIR AVENUE

Tel.: 361-0583

COLLINWOODSKI URAD

452 E. 152nd STREET

Tel.: 481-3116

Avtomobili in bolniški voz redno in ob vsaki uri na razpolago
Mi smo vedno pripravljeni z najboljšo postrežbo

EUCLID POULTRY

V zalogi imamo vedno očistene piščance, na kose zrezane, popolnoma sveža jajca ter vseh vrst perutnino. Pridite in si izberite!

HOWARD BAKER

549 East 185 Street, Euclid

531-8187

MLADA SLIKARICA Samantha Coks, ki je komaj stara 16 let, slika svojo negovalko. Samantha je že zmagala dvakrat in dobila nagrade za svoje slike in pesmi. Te nagrade je dobila v Indiji na Shanhar mednarodnem tekmovanju. O njej je poročala televizija, enako so tudi o njej napravili poseben dokumentarni film.

CHICAGO, ILL.

CHICAGO, ILL.

JOURNEYMEN MACHINE
MAINTENANCE OPENINGS

Apply at John Deere Plow & Planter Works.
Enjoy top wages, company paid benefits, vacations,
pension and insurance program.

Write or call Personnel Department
309 - 792 - 5118

JOHN DEERE PLOW & PLANTER WORKS

501 - 3rd Ave.

Moline, Illinois 61265

Hours 7 A.M. to 3:30 P.M., Mon. thru Sat.

An Equal Opportunity Employer

(191)